چەند خاڵێکیش بۆ هاوڕێ ئاسۆ کەمال... عوسمان حاجی مارف

هاوڕێ ئاسۆ کەمال لە پێشەکی نوسراوەکەیدا دەڵێت “ئەم جەدەل و دایەلۆگانە هەرچەندە گرنگن، بەڵام خوێنەریان هەست دەکا کە ڕەخنە و گفت وگۆکاکان بارگاوین بە باسی شەخسی و ترس و دڵەڕاوکێ لە ڕەخنە، هەروەها بەرپەرچدانەوەی نالۆجیک و پشت نەبەستن بە بەڵگە بۆ سەلماندنی ڕاستی و ڕەخنەکان.” ناڕاستی لەم سەرەتایەدا ئەو پرسیارە دەنێتە بەردەمان: ئایا “خوێنەر” وەها هەست دەکات، یان هاوڕێ ئاسۆ بۆ خۆی دەیەوێت بە یاری کردن بە وشە فەزاکە بارگاوی بکات؟ چونکە بەکارهێنانی “خوێنەر” بەگشتی ئەو مانایە دەبەخشێت، کە خوێنەران هەموویان بە یەک هەست و بە یەک بیر و بە یەک ئاراستە لەو دیالۆگە حاڵی دەبن و هاوڕێ ئاسۆش نوێنەرایەتیان دەکات. ئەمەش ئاشکرایە، کە سەرەتایەکی ناسەرکەوتووە لە نوسین و ڕەخنەدا. ئەو ترس و دڵەڕاوکێیەش، کە باسی دەکات، دەکرێت گوزارش لە خۆی بکات، گەرنا کەسی تر ئەم ترس و دڵەڕاوکێیەی نیشان نەداوە.

ئایا پەشیمان بوونەوەی کەسێک لە بۆچونەکانی چەندین ساڵەی تەمەنی بە خەتابار هەژمار دەکرێت؟ ئاشکرایە وەڵامەکەی نەخێرە! قەبولکردنی پەشیمانی بەشێکی گرنگە لە ئازادی بیروڕا، بەڵام لۆژیکی هاوڕێ ئاسۆ لەو گۆشەیەوە دەچێتە ناو باسەکەوە، گەر بە ڕەخنەگرتنی کەسێک لە پێشنەی بۆچونەکانی خۆی بڵێین پەشیمان بوونەوە، ئەوە دەچێتە قاڵبی خەتابار کردنەوە. گریمان کەسێک زۆربەی ژیانی کۆمۆنست و مارکسی و ئەتایست بووە، ڕۆژێک بە ‌هۆش دێتەوە و دەبێتە ئاییندار و ڕەخنە لە تەواوی ڕابردووی خۆی دەگرێت، ڕۆشنە ئەمە پەشیمان بوونەوەیەو کەسیش ناتوانێت خەتاباری بکات. ئایا کەسانێک لە ڕیزەکانی خۆمان نەک باوەڕیان بە کۆمۆنیزمی کرێکاری و مەنسور حکمەت و لینین نەماوە، بەڵکو دەستیان لە مارکسی بوونی خۆشیان هەڵگرتووە. ئەمە پەشیمان بوونەوەیە، بەڵام ئایا خەتابارە؟ بیگومان نەخێر! یان هەربۆ نمونە هاوڕێ ئاسۆ لە گۆفاری ڕەوەندی ژمارە یەکدا باسیکی کردوە و دەڵێت “ئەم باسە بریتیە لە سەرنجدانەوەی ئەبعادی ستراتیژی و شمولی حیکمەتیزم و ناساندنی تایبەتمەندییەکانی وەکو مەکتەبێکی فکری و سیاسی، کە نوینەرایەتی مارکسیزمی سەردەم دەکات. لیکدانەوەکە لەسەر حیکمەتیزم، کە چۆن توانیویەتی مارکسیزمی ئەم سەردەمە بێت؟ جیاوازی لە باقی ڕەوتە کۆمۆنیستیەکانی سەدەی بیست دوای لینینین؟ بەراوردێکە لە نیوان

کۆمۆنیزمی مارکس و لینین لەگەل کۆمۆنیزمی کرێکاری منصور حیکمەتدا و سەلماندنی هاوشێوە بوونی حیکمەتیزمە لەگەل مارکسیزمی ئەواندا.” ئێستاش وێڵی دوای بەهیزترین وشە و ڕستەیە بۆ ئەوەی ١٨٠ پلە پێچەوانەی ئەو قسانەی خۆی بسەلمێنێت. ئایا ئەگەر ئەمە ناوبنێین پەشیمان بوونەوە، حوکمێکی ناڕەوامان داوەو مانای وایە ئەو خەتابار دەکەین؟! لە ڕاستیدا هەموو پەشیمان بوونەوەیەک دەکرێت لە دوو ڕوانگەی سلبی و ئیجابیەوە چاوی لێ بکرێت، نەک خەتابار. بۆ ئەوانەی هاوبیری بن ئیجابی و بۆ ئەوانەی مخالفی بن سلبیە و هیچی تر و خەتایەک لە ئارادا نییە.

ئێستا دیالۆگی ئێمە لەسەر وازهێنانی کەسانێکە، کە ڕەخنەیان نەک لە تەواوی بۆچونە فکری و سیاسیەکانی کۆمۆنیزمی کرێکاری و حزبەکانی هەیە، بەڵکو زۆر بە کەم و نەفرەتەوە بۆی دەڕوانن. هەروەها بە دوای بەدەستهێنانی وەڵامدانەوەی بۆچوون و کارێک و پێکهاتنی جۆرێکی ترەوەن لە سیاسەتکردن و پێکهاتنی حزب. ئایا ئەمە ڕەخنە و پەشیمان بوونەوە نییە؟ ئاخۆ ئێمە وتومانە قەدەغەیە یان تاوانە؟ بەڵام بۆمان هەیە ڕەخنەکانیان قەبوڵ نەکەین و بە دروستی نەزانین و وەڵامیشان بدەینەوە. دەکرێت ڕەخنە پەشیمان بوونەوە بێت لە ڕێبازیک و دەشکرێت ڕەخنەکە لە پەیوەند بە گەشەپێدانی هەمان ڕێباز و خەتی سیاسیەوە بێت. ڕەخنە دەتوانێت لە ڕوانگەیەکەوە پێشڕەو بێت و لە ڕوانگەیەکی ترەوە پاشەوپاش گەڕانەوە بێت. هەڵبەتە خاوەنی ڕەخنەکە مافی خۆیەتی وەک پێشڕەو نیشانی بدات، مافی ئێمەشە وەک پاشەوپاش گەڕانەوە لە قەلەمی بدەین. ئیتر با هەرجۆرە ناوێک و پاشگرێک لە وێنەی “نوێخوازی” بەخۆیەوە بلکێنێت.

هاورێ ئاسۆ لە چوارچێوەی وێنایەک، کە بۆ خۆی داناوە لەسەر کۆمۆنیزمی کرێکاری، گوایە ل□ ب□□ر ئەوەی کۆمۆنیزمی کرێکاری بە بنبەست گەیشتووە و “ئەمڕۆ بزووتنەوەی کۆمۆنیستی چەقبەستوو کردووە لە سێکتێکی فکری و قاڵبێکی سیکتاریستی دا” و سەرکەوتنی بەدەست نەهێناوە، دەبێت ئاڵوگۆر لەسەر بیروبۆچونمان بکەین و “کۆمۆنیزمی نوێ” بێنینە ئاراوە. چونکە سەرنەکەتووە و “چەقی بەستووە”. لە پێشدا پرسیاری مەنتقی ئەوەیە، ئەگەر کۆمۆنیزمی کرێکاری بنبەست و چەقبەست و سێکتیکی فکریە، کەوایە بۆچی پێشڕەوی کۆمۆنیزم لە گرەوی ئەوەدایە ئەم بنبەست و چەقبەستوو سیکتە سەرنەکەوتووە بەخۆیدا بچیتەوە؟! ئەوە مەیدان و ئەوە کۆمۆنیزمی نوێی دڵخوازی خۆتان بڕۆن بەهێز و چەقنەبەست و ناسیکیت و سەرکەوتووی بکەن. بۆ لەسەر ئەوە ڕاوەستاون، کە حەتمەن ئەم کۆمۆنیزمی کریکاری□ “بنبەست و چەقبەستووە” بۆچونەکانی ئێوە پەسەند بکات؟! بەڵام دیارە هاوڕێ

ئاسۆ ئەوەی بیرچووە، کە دوای شۆڕشی ئێران باسەکانی مارکسیزمی شۆڕشگێر و ڕەخنە لە شورەویی و چین و لە ستالین و فکری ماوتسی تۆنگ و ئەنوەر خواجە و کۆمۆنیزمە بورژوازییەکانی ئەو سەردەمە، زۆرینەی کۆمۆنیستەکان و چەپی ئێران و کوردستانی عێراقی سەرسامکرد.

ئەمەش لە کاتێکدا بوو، کە شورەویی و چین لە تۆپی هێز و باڵادەستیدابوون! چین و شورەویی نەک بنبەست نەبوون و بەڵکو ڕێبازکەیان سایەی بەسەر تەواوی چەپ و کۆمۆنیستەکانی زۆربەی جیهانی ئەو سەردەمەدا کردبوو. ئەو ڕەخنانە زۆرینەی ئەمەشی لەو ڕابردووەی چەند ساڵەی باوەڕمان بە بۆچوونەکانی ماوتسی تۆنگ هەبوو، پەشیمان کردەوە. پەشیمان بوونەوەیەکە جێگای شانازی هەر کۆمۆنیستێکە، کە دەیەوێت ڕۆڵی هەبێت لە خەباتی کرێکاری و شۆڕشی سۆشیالستیدا، جا لە دەورانێکدا پڕ کار و گەشاوەیە یا لە حاڵەتی کشانەوە و سستیدایە. ئەو ڕەخنانە و مێسۆدێک بە ئاوێزان بوونی خەباتی کرێکاری و خەباتی کۆمۆنیستی، بنەماکانی ناگۆڕدرێت.

ئەوانەش پەشیمان نەبوونەوە و ڕەخنەکانیان قەبوڵ نەکرد، دیمان کە بوونە میوانی خۆشەویستی بزووتنەوەی ناسیۆنالستی. ئاخۆ هاوڕێ ئاسۆ چۆن وەڵامی ئەو کەسانە دەداتەوە، کە بە هەمان ئاراستەی بیرکرنەوەی تێزی سەرنەکەوتن باس لە سەرنەکەوتنی خۆدی مارکس دەکەن؟ یان سەرکەوتنەکانی گرامشی لە ئیتالیا کامانەن، وا هاوڕێ ئاسۆ کردویەتی بە سەرچاوەیەکی گرنگی بۆچونەکانی؟ ئێستاش دوای تەمەنێکی چەندین ساڵە هیچ ڕەخنە و پەشیمان بوونەوەیەک تاوان نییە، بەڵام کرێکارانی سۆشیالست خۆیان بە دەوری “حولحلی مەزهەبدا” ڕێک ناخەن. هەر بەو مانایە ئیتر نیشانەکانی ڕابەری بوون جێگایان نامێنێت. لەگەل ئەوەدا، کە سەرنەکەوتن و دەخی ئیستای بزوتنەوەی کۆمۆنیزمی کریکاری مایەی ئەوەیە بە دیدیکی ڕەخنەگرانەوە لە کار و هەلسوڕانی ٣-٤ دەهەی پێشومان بڕوانین و بزانین هۆیەکانی سەرنەکەوتن و بەرەوپێش نەچوونمان چی بوون، بەڵام خودی ئەوەی سەرنەکەوتین و پێشڕەویمان نەکرد، بە هیچ جۆریک خۆی لە خۆیدا بەڵگەی نادروستی بنەماکانی کۆمۆنیزمی کریکاری نیین. ئەگەر بەم میسۆدە بیر بکەینەوە، ئەوە لە پێشدا دەبێت بنەماکانی مارکسیزم بخەینە ژێر پرسیارەوە، چونکە بەداخەوە لە هیچ کوێی ئێستای دنیادا هیچ ڕەوت و هێزێکی مارکسیستی دیکە دەخی لە کۆمۆنیزمی کرێکاری باشتر نییە. بە پێچەوانەوە، پێگەی کۆمۆنیزمی کریکاری لە ڕەوتەکانی دیکەی کۆمۆنیست و خۆ بەکۆمۆنیستزان باشتر و بەهێزترە.

بە ڕاستی جێگای سەرسوڕمانە لە دنیای ئەمڕۆی بەرفروانی سۆشیال میدیادا باس لە بەرگرتن بە جیاوازی بیروڕا لە ناو حزب و مەحفەلە

کۆمۆنستەکاندا بکرێت. هیچ حزب و مەحفەلێک ناتوانێت لە بەردەم ئەم
دەرگا و پەنجەرە کراوەی سۆشیال میدیا ڕەخساندویەتی، ڕووی ئەوەی
هەبێت بڵێت بەربەست بۆ بڵاوبوونەوەی بۆچوونەکانم دادەنرێت. هاوڕێ
ئاسۆ بەجیا لە چاپکردنی کتێبەکەی، لە هەمان کاتدا لە ئاستێکی
بەربڵاودا لە ڕێگای سۆشیال میدیاوە بڵاوی کردۆتەوە، بەبێ ئەوەی
تەنها یەک خولەکیش لە پێشدا لە ناو حزبدا بۆ قانع کردنی حزب و
هاوڕێیانی دەیان ساڵەی قسەی لەسەر بکات! لە کاتێکدا وەک
ئەندامیکی حزب چەند سەد لاپەڕەی ڕەشکردوەتەوە بۆ ڕەخنەگرتن لە
بنەماکان و بەرنامە و میژوو و سیاسات و کارکردی حزب، بە بێ ئەوەی
کەس پێی بلێ بۆ وات کردووە و بۆ ئەو یاسا و ڕیسایانەت ڕەچاو
نەکردووە، کە بە بەشداری ڕاستەوخۆی خۆت پەسەند کران؟ ئیتر ئەمە چ
ڕوویەکە باسی تۆمەتی بەرگرتن بە جیاوازی فکری لە ناو حزبدا
بکەی؟! تەنها ئەوە دەکاتە بەڵگە، کە لە سایتی حزبدا ئەو
کتێبەیمان بڵاونەکردۆتەوە، کە پێشوەخت بڵاوکراوەتەوە و لە
بەردەستی هەموو کەسێکدایە. بەم بیانوە دەیەوەێت لە لایەک سایتی
ڕەسمی حزب، کە کەناڵی ڕاگەیاندنی حزب و سیاسات و ڕوانگەی ڕەسمی
حزبە، بکەینە بولتەنی نوسراوە و بۆچونە جیاوازەکان. لە لایەکی
ترەوە مافی ئەوەمان لێ دەسێنێتەوە، ئەو بابت□ی کە لەگەڵ
مەوازینی هیچ مینبەرێکی ڕەسمی حزبدا نایەتەوە بڵاوی نەکەینەوە.
با لەوە گەڕێین، کە سایتی حزب کەناڵی بۆچون و سیاسەتی فەرمی
حزبە، بەڵام تەنانەت داواکەی هاوڕی ئاسۆ ناچیتە خانەی ئازادی
ڕادەربرینەوە، چونکە باسی کتیبیک دەکات کە پێشوەخت ڕۆیشتوە و
بڵاوبۆەتەوە، بەڵکو دەچێتە خانەی ڕیکلام کردنەوە بۆ کتیبەکەی.
واتە داوامان لێ دەکات لە سایتی ڕەسمی حزبەوە ڕیکلام بۆ کتیبەکەی
بکەین کە دەیان و سەدان لاپ□□□ □□خنەی نادروست و ناکۆمۆنیستی
ئاراستەی حزب کردووە. مافی ئەوەشمان پینادات ئەگەر کتیبەکەی بە
گرنگ نەزانین ڕیکلامی بۆ نەکەین، بە تایبەتی بابەت و کتێبێک کە
بۆخۆی پێشوەخت بڵاوکراوەتەوە و نەیتوانیو□ جێگا و ڕێگایەک لە
ناو بزووتنەوەی کۆمۆنستی و کرێکاریدا پەیدا بکات. ئەو کتێبەی
هاورێ ک□ ب□ □□گای ئسوڵی حزبیدا تێنەپەریووە و پێشوەخت سەربەخۆ
بڵاوکراوەتەوە. بۆ دەبێت من ناچار بم لە ژێر ناوی قەبولکردنی
جیاوازی بیروڕادا ڕیکلامی بۆ بکەم، ئەویش لە سایتی ڕەسمی حزبەوە،
کە ئەرکی بڵاوکردنەوەی خەت و ڕیبازی سیاسی پەسەند کراوی حزبە؟
سایتەکان و بازار پرە لەجۆرەها کتێب و باوەری کۆمۆنستی جیاواز و
ئەوەی تۆش یەکیکە لەوانە، باس و نیگەرانی هاوڕێ ئاس□ د□بارەی
بەرگرتن نییە بە جیاوازی بیرورا، بەڵکو باش دەزانێت کە
بڵاونەکردنەوەی کتێبەکەی لە سایتی حزبدا خوێنەری کەم دەکاتەوە.

گەر هەر هاوڕێیەک ئارەزومەند بێت بە خوێندنەوەی کتێبەکەی ئاسۆ بە ئاسانی دەستی دەکەوێت و بیانو هێنانەوە بە ناوی بەرگرتنی ئەمە بە خوێندنەوە قسەیەکی منداڵانەیە. ئەو کتێبە گەر پێگەی خۆی هەیە، پێویستی بە ڕیکلامی ئەمە نییە و ئەرکی ئەمەش نییە ئەو ڕیکلامە بکەین.

بەڵام گەر هاوڕێ ئاسۆ پێشتر بە شێوەیەکی ئسوڵی داوای بکردایە، کە باسی هەیە و جیاوازی هەیە، تا لە ئۆرگانی خۆی و ڕابەری و لە نێو ئەنداماندا باسەکانی بگەیەنێت و هەوڵی بدایە حزب و هاوڕێیانی قانع بکات، ئەوکات ئەمەش بەپێی ئسوڵی حزبی ڕێگای بڵاوکردنەوەیمان دیاری دەکرد. بێگومان دوای ئەوەی هەموو میکانیزمەکی ئسولی دەگیرایە بەر بە ئەوەی لە ناوخۆی حزبدا قسەوباسی لەسەر بکرێت، خۆ ئەگەر دوای ئەم پرۆسەیە نە هاوڕێ ئاسۆ بیتوانیبایە حزب و هاوڕێیانی قانع بکات و نە بە پێچەوانەوە حزب بیتوانیبایە هاوڕێ ئاسۆ قانع بکات، بێگومان ڕێگای بڵاوکردنەوەی عەلەنیش دەخرایە ڕوو، تەنانەت لەو کاتەدا ڕەنگە لەگەڵ ڕوونکرنەوەیەکی سادەدا، کە تەوزیحی ئەو پرۆسەیە بدات، وەک رای جیاواز لە گۆشەیەکی تایبەتدا بۆی بڵاوبکرایەتەوە. بێگومان بەو مەرجەی هیچ تۆمەتێکی نەسەلمینراوی لە دژی حزب و کەسایەتیەکانی و هیچ کەسی دەرەوەی حزبیشی تێدا نەبێت، بەڵام بەداخەوە هاوڕێ ئاسۆ گۆشەگیری و تەریک بوونی خۆی بە ماوەیەکی زۆرهەڵبژاردو دواتر بە بێ گوتنی یەک وشە لەگەڵ حزب، کتێبەکەی بڵاوکردەوە.

لە هەمان کاتدا پرسیاری ئەوەم لەکردوە باسەکانت هەر چیەکن و خۆت بە چی ئەگەیت ئەوە بە ڕێی خۆی، بەڵام لە باری عەمەلیەوە بە نیازی چیت؟ واتە "چیکردن"، کە تا ئێستاش وەڵامی نەداومەتەوە، ناشبینم لەو بارەیەوە تا ئێستا ئەولەویەت و نەخشە عەمەلێکی بە خۆی دانابێت. هەربۆیە لە ئاستی بۆچونی شەخسی خۆیدا ماوەتەوە. واتە ئەو ڕەخنە و بۆچونانەی لەسەر حزب و خەباتی کۆمۆنستی هەیەتی، پێویستە پراکتیکیکی جیاواز لە ئەزمونی کۆمۆنستی کرێکاری نیشان بدات. گەر ئەم ئەرکە لە باری عەمەلیەوە خۆی نیشان نەدات و هەر لە ئاستی بانگەشە بۆ کتێبەکەی بێنەو بەرە بکات، ئەوە باشترین نمونەی سکتاریستی خۆی لە باری فکریەوە نیشان ئەدات، کە بە خۆشی وەها نیشان ئەدات خەبات لە بەرامبەر سکتاریستدا دەکات.

مەسەلەی تەمەن بە ڕابەری بوون یەک واقعیەتە، شمولی هەموو ئەم جیلەی کۆمۆنیستەکان دەکات لە عیراق و ئیران، کە لە هەفتاکان و هەشتاکانەوە دەستمان بەکار کردووە. پێوەرێکی گشتی نییە وەک ئاسۆ تەعبیری لێ دەکات. ڕەخنە و پەشیمانی لە هەر بۆچونێک بەڕێی خۆی، بەڵام تەنها ڕەخنەگرتن، کە ئێستا لە فەزای دیالۆگی کۆمۆنستەکاندا

دەربارەی بنبەستی کۆمۆنستی کرێکاری، حزب و دەسەڵات، لینین… دەستاودەست دەکات، جگە لە تەعبیری بەچونی شەخسی، کە دەڵێن “باوەڕمان بە کۆمۆنستی کرێکاری و مەنسور حکمەت و لینین نییە”، شتێکی تر نابیستین. لە هیچ کۆمۆنستێکم نەبیستووە، کە بانگەوازی ئەو بە باوەڕیەی دەکات لە باری فکری و سیاسیەوە نمونەی ئەوەی باوەڕی پەیڕەتی بە پراکتیک بەرجەستە کاتەوە. باوەڕبوون و بە باوەڕی سەودا و مامەڵە نییە، بەڵکو مەسەلەیەکی پراکتیکی و نیشاندانی ئەزمونێکی سەرکەوتوو ترە. کارمان بەوانە نییە، کە بە دوای هەقیقەتی باوەڕەکەدا دەگەڕێین، کەی ئەو هەقیقەتەیان دەستکەوت، ئەوکات قسیەکی لەسەر دەکەین. بەلام لە ئاستی خۆناسین وەک پێشەنگ و ڕابەرەک، گەر هەر لە سەرەتاوە بە پێشنەی نیشاندان و سەلماندنی ئەو هەقیقەتە نەخاتە ڕوو، بە خولانەوە بە دەوری ڕەخنەو گەڕان بە دوای هەقیقەتدا تەمەن مانا پەیدا دەکات، کە دەتوانێت ڕابەر بێت یان نا. ئاسۆ ڕەخنەی لەوە هەیە ئەم کۆمۆنستی کرێکارییە سێ دەیەیە نەیتوانیوە کۆمەڵایەتی بێتەوە! هاوڕێ ئاسۆش دوای دوو ساڵ و پاش چەند سالی تریش لە دەرچونی کتێبەکەی دەتوانێت بەم میسەدە ببینی “کۆمۆنیزمە نوێ”کەی چەندە کۆمەڵایەتی بوەتەوە و چەندە بەچونەکانی هەقانیەتی هەیە ؟ هەر بەیە جێگای سەرنجە لەسەر سەرفکردنی ئەو هەموو وشە و دەرە زەرە بەرانبەر ڕەخنە و ڕەخنەگرتن، کە لە نووسینەکەی ئاسۆدا بەکارهاتووە، دەڵێت “نابێ لە “ڕەخنە بترسین”، هەروەک لە سەرەتاوە گوتم، سۆشیال میدیا ئەوندە فراوانە ڕۆژ نییە ڕەخنە و دیالۆگی ڕەخنەگرانە نەخوێنینەوە. ئایا ئەوە کەللەڕەقی کۆمۆنستەکانە یان تەقدیسکردنی بیروباوەڕەکانیانە؟ یان ڕەخنەکان ڕۆشنایان تێدا ناخوێندریتەوە؟ وا پێشنیارەکانی هاوڕێ ئاسۆ لەسەر نەترسان لە ڕەخنە ناتوانێت ئامۆژگارییەکی باش و ئەرێنی بێت. مەنسور حکمەت هاوکاتی ڕەخنەکانی لە کۆمۆنستی ئەو سەردەمە، هاوشانی هاوڕێکانی هەمیشە پراتیکێکی پێشڕەوتری بەرجەستە دەکرد و بەردەوام بە سەروکاری بەرنامەداڕشتن بە پراکتیک و پێکهێنانی حزبەوە بوو. لە پێشدا حزبی کۆمۆنستی ئێران، دواتر بە ڕەخنە لەوەی، کە مەیلی کۆمەڵایەتی و بزووتنەوەیی جیاواز لە ناو ئەو حزبەدا خۆیان بەرجەستە کردەوە، ڕەوتی خۆی لەو حزبە جیاکردەوەو حزبی کۆمۆنستی کرێکاری ئێرانیان پێکهێنا. دیارە گەر بە لۆژێکی هاوڕێ ئاسۆ بێت، دەبوا ئەو تێکەڵاویە قەبوڵ کرایە تەنها لەسەر بنەمای ئەوەی هەموان بە خۆیان دەگوت کۆمۆنیست. لە کاتیکدا لە ماوەی ئەم چەند ساڵەدا بینیمان حەقانیەتی بەچونەکانی حیکمەت بە عەمەلی دەرکەوت و مەیلە کۆمەلایەتیەکانی ناو ئەو حزبە هەرکامیان ڕێگای خۆیان گرت و تەنانەت ڕەوتی ناسیۆنالیست و

قەومپەرستی دژی کۆمۆنیستی لێ هاتەدەرەوە.
٢١/٨/٢٠٢٢

بڕینی ئەندامەکانی جەستە سزا نییە، تاوانە!… و: کاوە عومەر

بە پشت بەستن بە چاوپێکەوتنێکی حامید تەقوایی لە کەناڵی نوێ کەکراوەتەوە

کەیوان جاوید: دوای پچڕانێک، کۆماری ئیسلامی سەر لە نوێ گەڕاوەتەوە بۆ کوێرکردن و بڕین ئەندامەکانی لەش، پرسیاری یەکەمی من ئەوەیە کە ئەم ڕەوشەنە نامرۆڤانە و قێزەونە تا چەند لە ئێراندا بەربڵاوە؟
حەمید تەقوایی: ئەم تاوانانە، کە بە "[illegible] بڕینی ئەندام" ناوی دەبات، هەمیشە کەم تا زۆر جێبەجێ دەکرێن، بەڵێ لەم قۆناغەدا، گەیشتوونەتە لوتکەیەکی نوێ و بەربڵاوتر و چڕتر دەبنەوە. لە چەند مانگی ڕابردوودا، ژنێک و دوو پیاو سزای کوێرکردنیان بەسەردا سەپێنراوە، پەنجەی دوو کەسیش بڕاوە، حەوت کەسی دیکەش سزای بڕینی پەنجەکانیان دراوە. ئەمانە نیشانی دەدەن کە شەپۆلێکی نوێی ئەم تاوانە دەوڵەتییە دەستی پێکردووە. ئەم شەپۆلە دوای بڕیارێکی دەسەڵاتی دادوەری دەستی پێکرد. لەم دواییانەدا میدیاکان بڵاویانکردەوە کە لە مانگی نیسانی ئەمساڵدا، هەموو دادوەر و دادگاکان و دەسەڵاتدارانی شەریعەتیان ئاگادار کردبووەوە کە پێویستە ئەم جۆرە بڕیارانە، بڕیارەکانی "سنوورە ئیلاهییەکان" بە جددی وەربگرن و دۆسیەکان پرۆسێس بکەن پێدەچێت ئەم جۆرە حوکمانە بەهۆی ترسی ناڕەزایەتی و تووڕەیی گشتی کۆمەڵگاوە جێبەجێیان نەکرد، و حکومەت داوا دەکات کە ئەوە شکست نەهێنن لە بڕینی دەست و قاچ و کوێرکردنی چاو و ئەم جۆرە فەرمانانە. ڕەئیسی پێشتر ڕایگەیاندبوو کە ئەم ڕێسایانە ڕێسای ئیلاهیین و لە شانازییەکانی ئێمەن. وە ئێستاش بەردەوامن لە بەدەستهێنانی ئەم "شانازیانە" درێژ بە کەم ئەندامکردنی زیندانییەکان بدەن
کەیوان جاوید: وەک باست کرد ڕەئیسی وتی ئەمە یەکێکە لە شەرەف

مەندیەکانی ئێمە. ئایا ئەمە بابەتێکی ئایینی و ئیسلامیی حکومەتە یان کردەوەیەکی سیاسییە؟ ئایا ئەوان بنەمای سەدەکانی ناوەڕاستی “چاوێک بە چاوێک” دەپارێزن یان بەڕاستی دەیانەوێت لەکۆمەڵگە بدەن و چاوترسێنی بکەن؟

حەمید تەقوایی: هەردوو لایەنەکە ڕاستن. حکومەت هەمیشە سیاسەتە سەرکوتکەرەکانی بە فەرمانی ئیلاهی و قورئان و ئیسلام و هتد پاساو داوە. لێرەشدا هەمان شتە. کۆمەڵگا لە دۆخێکی ناڕەزایی و توڕەیی بێ وێنەدایە، حکوومەتیش لە دۆخێکی لاوازی بێ وێنەدایە! لەم دۆخەدا یەکێک لە ڕێگاکانی حکومەتە قەیراناوییەکە دەرکردنی فەرمانی سەدەی ناوەڕاستە بۆ تۆڵەسەندنەوە بۆ ئەوەی چاوی خەڵک بگرێت و دەسەڵاتی خۆی نیشان بدات. پاساو و بنەمای بەرگریی حکومەت لەم تاوانە، ئایەتەکانی قورئان و فەرمانە ئیلاهییەکان و یاساکانی فیقه و هتد. مەسەلەی حیجابیش هەر هەمان شتە. پرسی لە سێدارەدانەکان هەر هەمان شتە. لە هەرکوێ شمشێرێکیان دژ بە کۆمەڵگا کێشاوە، دواجار ئایەتێک، فەرمووده□ی□ک، حوکمێکی ئیسلامییان بۆ پشتیوانی لێی هێناوەتەوە.

پێویستە ئاماژە بەوە بکرێت کە ئەم لایەنە ئایدیۆلۆژییە و ڕاگەیاندنی ئەوەی کە فەرمانێکی خوداییە و سەرچاوەی شانازیی□ لە ڕاستیدا گوتارێکە کە بڕیارە پایەکانی حکومەت و حیزبوڵڵا و ئیمامەکانی هەینی و باڵەجیاوازەکانی دیکەی حکومەتەکەیان ڕەویەتی پێبداتەوە و تەیار و یەک بخات . ئەگینا بەرپرسان. ئەوە زۆر باش دەزانن کە ئەم پاساوانە کاریگەری پێچەوانەی لە نێو خەڵکدا هەیە. ئەوان باش دەزانن کە تا زیاتر ئاماژە بە فەرمانە ئیلاهییەکان بکەن، خەڵکی زیاتر ڕقیان لە حکومەت و ئیسلامەکەی دەبێتەوە. خەڵک خەریکە هەموو ئیسلام و هەموو ئایینەکە دەخەنە ژێر پرسیارەوە. دەکرێ بگوترێ بەرگری و پاساودان و بەرگریی حکومەت لەم “فەرمانە ئیلاهییانە” بۆ یەکخستنی ڕیزەکانی خۆیان و جێبەجێکردنی ئەم فەرمانە بۆ ترساندنی کۆمەڵگایە. ئەم پەیوەندییە لێرەدا دەبینرێت.

کەیوان جاوید: داواکاری گشتی و دەسەڵاتی دادوەری پێیان وایە و دەڵێن و ریکلام بۆ ئەوە دەکەن کە ئەمە بۆ کۆنترۆڵکردنی دزییە لە کۆمەڵگادا. دەڵێن ئاسایشی کۆمەڵگا بەم شێوەیە مسۆگەر دەکرێت. ڕای ئێوە چیە؟

حەمید تەقوەیی: هەمووان دەزانن دزیەکان بە قەبارەیەکی بەرفراوان لەلایەن ئەم ئایەتوڵڵا و ئیمام و بەرپرسە حکومییانە ئەنجام دەدرێن. دزی نجومی! ئەگەر شتێک ئاسایشی کۆمەڵگای خستۆتە مەترسییەوە، ئەوە ئەم دزی و گەندەڵیانەی بەرپرسانی حکومەتە، کە

هیچ ناڕەزایەتییەکیان لەسەری نییە. چەند جار لە شەڕی فراکسیۆنەکاندا ئەم یان ئەو دزە دەبێتە ملیاردێر و دەخەوێت. پێش ململانێ و شەڕی داهاتوو دەمهێننە چەقی بابەتەکە! گەندەڵی و دزی حکومەت بووەتە بابەتێکی پێکهاتەیی و دامەزراوەیی و ڕۆژانە ڕەهەندەکانی فراوانتر دەبن، گەندەڵی و دزی سەرتاپای حکومەتی گرتووەتەوە، بەڵام ملیاردێرە دەسەڵاتدارە دزەکان چەقۆی تۆڵە لە ڕووی خەڵکێکدا هەڵدەکێشن، کە لە ژێر فشاری هەژاری و نەهامەتیدا پشتیان چەماوەتەوە. "ئاسایشی تەنها کاتیک لە کۆمەڵگا" بەدی دێت کە تەواوی حکومەت لەناو ببرێت.

هەروەها پێویستە ئەوەش زیاد بکەم کە حکومەت تۆڵەسەندنەوە و بڕین بە سزای ئیسلامی ناودەبات، بەڵام ئەمانە سزا و تۆڵەسەندنەوە نین، بەڵکو خۆیان بە تاوان دادەنرێت، لە ڕاستیدا بڕینی ئەندام و چاو کوێرکردن تاوانێکی زۆر نامرۆڤانەتر و قێزەونەترە لە هەر تۆمەتێک کە ئاراستەی قوربانیانی تۆڵەسەندنەوە دەکرێت.

تۆڵەسەندنەوە یەکێکە لە ئەشکەنجە دڕندەکانی سەدەکانی ناوەڕاست کە ئەنجامدەرانی بە تاوان دادەنرێت و لە هەر سیستمێکی یاسایی مۆدێرن دا لێپێچینەوەیان لەگەڵ دەکرێت. ئەنجامدەران و ئەنجامدەرانی دەستبڕین و کوێرکردن تاوانێکی گەورە ئەنجام دەدەن و دەبێت لێپێچینەوەیان لەگەڵدا بکرێت. بەڵام لە کۆماری ئیسلامی ئێراندا هەموو شتێک پێچەوانەیە. وەک چۆن دزەکان حوکم دەکەن و بە خەڵکی دزراو ناودەبرێن دز، بەهەمان شێوەش بە ئەنجامدەران و ئەنجامدەرانی ئەم تاوانە ناودەبرێن دادوەر و دەسەڵاتی دادوەری و قوربانییەکانیش تۆمەتبار دەکرێن و سەرکۆنە دەکرێن. دەبێت ئەم سیستەمە بڕوخێنرێت!

کەیوان جاوید: ڕێگاکانی خەڵک بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ ئەم فەرمانە قێزەونە چین؟ ناڕەزایی لە دەسەڵاتی دادوەری و تۆڵەسەندنەوەی ئیسلامی یان تەواوی حکومەت؟ لەم نێوەندەدا پارێزەران و پیشەییەکانی دادوەری دەتوانن چ ڕۆڵێک بگێڕن لە دوورکەوتنەوە یان مامەڵەکردن لەگەڵ ئەم دۆخەدا؟

حەمید تەقوەیی: خاڵێکی باشت باس کرد. لە دەسەڵاتی دادوەریدا پارێزەری بەڕێز هەن کە بەرگری لە تۆمەتباران دەکەن و لە زۆر حاڵەتدا لەگەڵ سزا دەرچووەکان ناکەن. خەڵک چاوەڕێی ئەوەن کە ناڕەزایەتییان دەربڕن بەرامبەر بە فەرمانە قێزەونە تۆڵەسەندنەوەکان. وەک وتم فەرمانی تۆڵەسەندنەوە نموونەی ئەشکەنجەدان نەک سزادان یان سزادان. ئەمانە ئەشکەنجە و تاوانن. دەبێت دزی ئەم فەرمانانە بوەستیت. دەبێت ناڕەزایەتی دەربڕیت.

بێگومان ئەم ناڕەزایەتییە دەتوانێ لە ئاستی پارێزەران و پسپۆڕانی

دادوەری زیاتر بێت. بە بڕوای من تێکۆشەرانی هەموو بزووتنەوە ناڕەزایەتییەکان، بزووتنەوەی دادگاییکردن، بزووتنەوەی ئازادکردنی زیندانیانی سیاسی، بزووتنەوەی ئازادیی ژنان، بزووتنەوەی کرێکاری، مامۆستایان و خانەنشینان و هتد، دەبێ لە دژی فەرمانە بەربەرییەکانی تۆڵەسەندنەوە. ئەم بزووتنەوانە خاوەنی ئۆرگانی سەرکردایەتی و چالاکوان و کەسایەتی ناودار و کۆمیتە و کۆمەڵە و ئەنجوومەنی تایبەت بە خۆیانن. لە درێژەی ناڕەزایەتی و گردبوونەوە و تێکۆشانەکانیاندا دەتوانن ئەو داواکارییە زیاد بکەن کە دەبێ دەستبەجێ حوکمەکان و سنوورەکانی بڕین بوەستێنرێت.

پرسیت ناڕەزایی دەربڕیت بەرامبەر بە دەسەڵاتی دادوەری و یاساکان یان دژی تەواوی کۆماری ئیسلامی، بەڕای من ئەم دووانە بە تەواوی پەیوەندییان بەیەکەوە هەیە. دەبینین مامۆستایان ناڕەزایەتی دەردەبڕن سەبارەت بە مووچەکەیان، خانەنشینانیش بە هەمان شێوە، کرێکارانیش بە هەمان شێوە. بەڵام هەموو ئەم چین و توێژانەی کۆمەڵگا دەزانن کە بە بەدیهێنانی داواکارییەکانیان دەبێ کۆماری ئیسلامی ڕووخێنرێت. هەموو چالاکوان و جەماوەری خەڵك دەزانن ئەگەرچی ئەمانە ناڕەزایەتین لەدژی هەندێك بەش لە سیاسەتی حکومەت و بەهۆی هەندێك داواکارییەوە، بەڵام لە ڕاستیدا تەحەدای تەواوی حکومەت دەکەن و دواجار چارەسەریش ڕووخاندنی کۆماری ئیسلامییە.

ئەمەش لە ناڕەزایەتی دەربڕین بە تۆڵەسەندنەوەشدا ڕاستە. داواکەش ئەوەیە کە پێویستە دەستبەجێ یاساکانی تۆڵەسەندنەوە هەڵبوەشێنرێنەوە، بەتایبەت ئەو یاسایانەی تایبەتن بە بڕینی دەست و ئەندامەکان و خەتەنەکردنی تەرمی تۆمەتباران. هەروەک چۆن لە سێدارەدانەکە کە ناوی شەریعەتی “قیساس نەفس”ی لەسەرە، ئەشکەنجەدان و قامچی و فایلە ئەمنییەکان دەبێت دەستبەجێ بوەستێنرێت. ئەمانە داواکارین کە پێویستە هەموو لایەک ڕایبگەیەنن، بەڵام ڕوونە کە ئەم ناڕەزایەتیانە بەشێکن لە خەبات بۆ ڕووخاندنی کۆماری ئیسلامی. تەنیا بە ڕووخانی کۆماری ئیسلامی کۆتایی بە هەموو ئەم تاوانانە دەگیرێت.

کەیوان جاوید: پەیوەندیی جێبەجێکردنی ئەو فەرمانە قێزەونە و جۆرەکانی تری سەرکوتکردنی ناڕەزایەتییەکانی ئێستا چییە؟ ئایا لەبەر کۆنترۆڵکردنی ئەو ناڕەزاییانەی ئێستا پەنایان بردۆتە بەر جێبەجێکردنی ئەو فەرمانانە؟

حەمید تەقوایی: بە بڕوای من ئەمە یەکێکە لە هەوڵەکانی حکومەت بۆ سەرکوتکردنی زیاتر. دەمێکە ئێمە شاهیدی ئەم سەرکوتکردنانەین لە ڕەهەندەکانی دەستگیری بەرفراوان، زیندانی، زیادبوونی سزای لەسێدارەدان دۆسیەی سیخوڕی گاڵتەجاڕانە، تەنانەت بە ئەوانەی

ناڕەزایەتیان دژی حیجاب و هتد لە کۆمەڵگادا هەیە. ئەمە هەنگاو و شەڕانگێزی حکومەتە بۆ ئامانجی ترساندنی خەڵک و پاشەکشەپێکردنیان.
ئەم ئاگادارکردنەوەیەی دەسەڵاتی دادوەری کە من ڕوونم کردەوە و ئەو بڕیارانەی جێبەجێیان دەکەن، هەروەها بەشێکن لە هێرشکردنە سەر خەڵك. ئەمە بەشێکە لە لەشکرکێشی بۆ ترساندنی خەڵک و هەوڵێکە لە نائومێدیەوە. ئەوان دەزانن کە ئەم کردارانە ئیتر کار ناکەن. هەروەک چۆن گەیشتنە ئەو بڕوایەی کە هەوڵەکانیان بێ ئەنجامە و بە جۆرێک شکستێکەیان قبوڵ کردووە. بەڵام هیچ بژاردەیەکیان نییە. کۆماری ئیسلامی وەک ئاژەڵێکی بریندار لە قەفەسێکدا گیر بووە و بە هەر شتێکەوە دەچەسپێت. بەڕای من ئەم هەوڵانە هەوڵی بێ ئومێدانەی حکومەتێکە لەژێر فشاری توڕەیی و ڕق و کینەی خەڵک، گیرخواردوو و بەسەریەکدا شێواوە.
کەیوان جاوید: ڕێگاکانی خەڵک بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ ئەم فەرمانە قێزەونە چین؟ ناڕەزایی لە دەسەڵاتی دادوەری و تۆڵەسەندنەوەی ئیسلامی یان تەواوی حکومەت؟ لەم نێوەندەدا پارێزەران و پیشەییەکانی دادوەری دەتوانن چ ڕۆڵێک بگێڕن لە دوورکەوتنەوە یان مامەڵەکردن لەگەڵ ئەم دۆخەدا؟
حەمید تەقوایی: خاڵێکی باشت باس کرد. لە دەسەڵاتی دادوەریدا پارێزەری بەڕێز هەن کە بەرگری لە تۆمەتباران دەکەن و لە زۆر حاڵەتدا لەگەڵ سزا دەرچووەکان ناکەن. خەڵک چاوەڕێی ئەوەن کە ناڕەزایەتییان دەربڕن بەرامبەر بە فەرمانە قێزەونە تۆڵەسەندنەوەکان. وەک وتم فەرمانی تۆڵەسەندنەوە نموونەی ئەشکەنجەیە نەک سزادان یان تۆڵەسەندنەوە. ئەمانە ئەشکەنجە و تاوانن. دەبێت دژی ئەم فەرمانانە بوەستیت. دەبێت ناڕەزایەتی دەربڕیت.
بێگومان ئەم ناڕەزایەتییە دەتوانێ لە ئاستی پارێزەران و پسپۆڕانی دادوەری زیاتر بێت. بە بڕوای من تێکۆشەرانی هەموو بزووتنەوە ناڕەزایەتییەکان، بزووتنەوەی دادگاییکردن، بزووتنەوەی ئازادکردنی زیندانیانی سیاسی، بزووتنەوەی ئازادیی ژنان، بزووتنەوەی کرێکاری، مامۆستایان و خانەنشینان و هتد، دەبێ لە دژی فەرمانە بەربەرییەکانی تۆڵەسەندنەوە. ئەم بزووتنەوانە خاوەنی ئۆرگانی سەرکردایەتی و چالاکوان و کەسایەتی ناودار و کۆمیتە و کۆمەڵە و ئەنجوومەنی تایبەت بە خۆیانن. لە درێژەی ناڕەزایەتی و گردبوونەوە و تێکۆشانەکانیاندا دەتوانن ئەو داواکارییانە زیاد بکەن کە دەبێ دەستبەجێ حوکمەکان و سنوورەکانی بڕین بوەستێنرێت.
پرسیت ناڕەزایی دەربڕیت بەرامبەر بە دەسەڵاتی دادوەری و یاساکان یان دژی تەواوی کۆماری ئیسلامی، بەڕای من ئەم دووانە بە تەواوی

پەیوەندیان بەیەکەوە هەیە. دەبینین مامۆستایان ناڕەزایەتی دەردەبڕن سەبارەت بە مووچەکەیان، خانەنشینانیش بە هەمان شێوە، کرێکارانیش بە هەمان شێوە. بەڵام هەموو ئەم چین و توێژانەی کۆمەڵگا دەزانن کە بە بەدیهێنانی داواکارییەکانیان دەبێ کۆماری ئیسلامی بڕووخێنرێت. هەموو چالاکوان و جەماوەری خەڵك دەزانن ئەگەرچی ئەمانە ناڕەزایەتین لەدژی هەندێك بەش لە سیاسەتی حکومەت و بەهۆی هەندێك داواکارییەوە، بەڵام لەڕاستیدا تەحەدای تەواوی حکومەت دەکەن و دواجار چارەسەریش رووخاندنی کۆماری ئیسلامییە.

ئەمەش لە ناڕەزایەتی دەربڕین بۆ تۆڵەسەندنەوەشدا ڕاستە. داواکەش ئەوەیە کە پێویستە دەستبەجێ یاساکانی تۆڵەسەندنەوە هەڵبوەشێنرێنەوە، بەتایبەت ئەو یاسایانەی تایبەتن بە بڕینی دەست و ئەندامەکان و خەتەنەکردنی تەرمی تۆمەتباران. هەروەک چۆن لە سێدارەدانەکە کە ناوی شەریعەتی “قیساس نەفس”ی لەسەرە، ئەشکەنجەدان و قامچی و فایلە ئەمنییەکان دەبێت دەستبەجێ بوەستێنرێت. ئەمانە داواکارین کە پێویستە هەموو لایەک ڕایبگەیەنن، بەڵام ڕوونە کە ئەم ناڕەزایەتیانە بەشێکن لە خەبات بۆ ڕووخاندنی کۆماری ئیسلامی. تەنیا بە ڕووخانی کۆماری ئیسلامی کۆتایی بە هەموو ئەم تاوانانە دەگیرێت.

کەیوان جاوید: ئەم سیاسەتە چۆن دەتوانێت تاوانبارانی ناوەوە و دەرەوەی ئێران بشکێنێت، ئایا حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری پلانێکی تایبەتی هەیە؟

حەمید تەقوایی: لەم دوایانەدا حیزبی ئێمە هەڵمەتێکی بە ناوی هەڵمەتی یەکێتی دژی سەرکوت ڕاگەیاند. ئامانجی تایبەتی ئەم هەڵمەتە یەکخستنەوەی چالاکوانان و ئەو کەسانەیە کە لە بزووتنەوە ناڕەزایەتییەکان دژی سەرکوتکردن لە ئێران و دەرەوەدا بەشدارن و یەکێک لە نموونەکانی سەرکوتکردنی ئەم یاسایەی سەدەکانی ناوەڕاستە بڕینی ئەندامەکانی جەستە و هتد. لەم بوارە تایبەتەدا هێزەکانی ئۆپۆزسیۆن، ئازادیخوازان و دامەزراوەکان و چالاکانی ناوەوە و دەرەوەی ئێران ڕۆڵی چارەنووسسازیان هەیە.

دەتوانرێت هەر حاڵەتێکی دیاریکراو تیشکی بخرێتە سەر. پێویستە ناوی قوربانیانی ئەو بڕیارانە و وێنە و وردەکارییەکانیان لە هەموو شوێنێکی سۆشیال میدیا و لە کۆمەڵگادا بڵاوبکرێنەوە. وەک چۆن بزووتنەوەی دژی سزای لە سێدارەدان کاردەکات. ئەو سزادراوانەی لە سەرەتاوە نەناسرابوون لە میدیاکاندا وروژێنران و بانگەشەی بۆ کران بە ناڕەزایەتی و هەڵمەتی ڕێکخستنی دژی ئەم کەسانە، ناڕەزایەتی لە سۆشیال میدیا، لە ڕای گشتی، لە میدیاکان، لە دەرەوە و ناوخۆی وڵات دروست بوو، لە هەندێک حاڵەتدا ڕێگری لە

سزای لە سێدارەدان کرا. پرسی بەردبارانکردنی ساکینە محەمەدی ئاشتیانی نموونەیەکە، کە بە بزووتنەوەیەکی گەورەی ناڕەزایەتی لەناوخۆی وڵات و دەرەوەی وڵات ڕاگیرا و حکومەت ناچار بوو بە ڕاستی ئەو بەردبارانکردنە ڕابگرێت.

لە بواری بەرەنگاربوونەوەی فەرمانە قێزەونەکانی تۆڵەکردنەوەدا دەتوانرێت هەمان شت بکرێت. تا زیاتر هێزی سیاسی و نەیاران و هەڵسوڕاوانی بزووتنەوە ناڕەزایەتییەکان دەست بکەن بە کارکردن و ڕێوشوێنی وەک ئەوەی من باسم کردووە بخەنە بەرنامەی کاری خۆیانەوە، ئەگەری سەرکەوتنی ئەم بزووتنەوەیە زیاتر دەبێت و بڕیارە قێزەون□کانی تۆڵەسەندنەوەکان ڕابگرێت. ناڕەزایەتی دەربڕین بەرامبەر بە بڕیارەکانی بڕینەوەی ئەندام دەتوانێت و دەبێ ببێتە گوتارێکی هاوبەشی هەموو چالاکوانانی بزووتنەوەکان. هەروەك چۆن داواکاری هەڵوەشاندنەوەی لەسێدارەدانەکان و داواکاری ئازادکردنی سەرجەم زیندانیانی سیاسی لە میحوەرە هاوبەشەکانی هەموو بزووتنەوەکانن، پێویستە ئەمەش بۆ ئەم لیستە زیاد بکرێت.

یەکەم ڕێنمایی ئێمە یەکەمین بانگەوازمانە بۆ چالاکوانانی بزووتنەوە یەکگرتووە جۆراوجۆرەکان کە ک□بنەوە و ناڕەزایی دەرب□ن بەرامبەر بەم بڕیارەی سەدەکانی ناو□استی تۆڵەسەندنەوە. لە ڕێگەی بەیاننامەی هاوبەشەوە، لە ڕێگەی داواکارییه□کانەوە، لە ڕێگەی ڕاگەیاندنەکانەوە، لە ڕێگەی یانەکان و بەشداریکردن لە گوتارەکانی سۆشیال میدیا و پێویستە بکرێتە بابه□تی سۆشیال میدیا، پێویستە ئەم کەسایەتی و لیژنانە بێنە پێشەوە و دەنگی ناڕەزایەتی خۆیان بەرز بکەنەوە بەرامبەر بەم فەرمانانەی ئەشکەنجەدان.

با ئەوەش بڵێم نەک هەر لە ئێران بەڵکو لە جیهاندا ئەم تاوانانە هێندە قێزەون و ئەوەندە دژە مرۆڤن کە پێویستیان بە هیچ ڕوونکردنەوە و ئیستدلالێک نییە، ئەم تاوانە هێندە قێزەونە، کە تەنیا کردەی ئاگادارکردنەوە و بڵاو□کردنەوە ڕاپۆرتێکی گشتی دەرب□ارەی دەتوانێت ببێتە هۆی ناڕەزایەتی بەرفراوان لەم دوایانەدا ڕێکخراوی لێبوردنی نێودەوڵەتی سەبارەت بەم سزای تۆڵەسەندنەوە لێدوانێکی دا و بە توندی ئیدانەی کرد. پێویستە هەوڵ بدرێت بۆ بڵاو□کردنەوەی ئەم جۆرە لێدوانانە لەسەر ئاستێکی فراوانتر لە هێز و دامەزراوەکانی جیهانی ئازادیخواز و سکۆلارەکان. پێویستە داوا لە ڕێکخراوە نێودەوڵەتییەکان بکرێت کە ئەم تاوانە ئیدانە بکەن. ئەمەش دەتوانێت بە تەواوی پێشوازی و هاوپشتی گشتیی خەڵک و ڕێکخراوە پێشکەوتنخوازەکانی هەموو وڵاتانی ڕۆژئاوا دابین بکات.

حیزبی ئێمە ئەو ج□ر□ □□وشوێنانەی کردووە بە دەستپێشخەری خۆی. وەک

وتــم ئەمە بەشێکە لە هەڵمەتــی ئێمە دژی ســەرکوت و بـــزووتنەوەی یەکڕیــزی دژی ســەرکوت، ئێمەش بە هەمــوو هێزمــانەوە لە نــاوەوە و دەرەوەی وڵاتدا بەدوای ئەم پرسەدا دەگەڕێین.

17ی ئابی 2022

سوپــاس بۆ ئەمیــر تەوەکۆلــی بۆ جێبەجێکردنــی دەقــی ســەرەتایی ئەم چاوپێکەوتنە

رۆمــان\ تارمــایی و مێــروولە سوورەکانی دایکم… ئاری سوبحی کۆیی

بۆ خوێندنەوەی ئەم رۆمانە کلیکی ئێرە بکەن….

ArySubhi_RomanDownload

هانــــایەک بۆ هەموتـــــان: نەخۆشخانەی فێرکاریی سلێمانی!… د. هەژار عوسمان

پتــر لە ســێ ســاڵە هەواڵــی ئەوەی نەخۆشخــانەی فێرکــاریی ســلێمانی دەفرۆشرێــت یــا فرۆشــراوە بە کۆمپانیــایەکی زۆر نزیــک لە یەکێ لە حیــزبە دەســەڵاتدارەکانی کوردســتان ، بە نــاو پزیشــک و هەمــو تەندروستکارانی سلێمانی دا دەماودەم دەکات .
کە کەڵبەی شۆفڵە بێبەزەییەکانی پارەدارە تێرنەخۆرەکان لە ماڵە بێنــازەکەی نەجمەدین مەلا گیرکرا موچڕکەیەکی ترس و خەم سەرتاپای جەستەمی تەنی و چاوی خەیاڵم هۆن هۆن فرمێسکی باراندە سەر دیوار و

بنمیچی نەخۆشخانەی فێرکاریی سلێمانی کاتێک ڕاوکەرانی بێبەزەیی بە کەڵەکەکردنی زۆرتری پارەکانیان گرێدەر و شۆفلەکانیان وەک سەگی هار بەردەدەنە گیانی ئەو نەخۆشخانەیەی پتر لە چل ساڵە تەندروستکارانی سلێمانی لە ناویدا خزمەتی خەڵک دەکەن.
پاساوای کۆمپانیاکە و لەبوک و موچەخۆرەکانی کە لەناو دەسگاکانی تەندروستیی شاری سلێمانیدا دەستیان دەڕوات و پۆستی گرنگیان هەیە، ئەوەیە گوایە ئوتومبیلەکانی فریاکەوتن لە بەر تەسکیی جادەکانی دەوروبەری ناتوانن بە ئاسانی نەخۆش بەرن بۆ نەخۆشخانەکە، لە بری ئەو کە کۆن بووە و کەڵکی بەکارهێنانی نەماوە، کۆمپانیاکە لە سەر حسابی خۆی نەخۆشخانەیەکی نوێ لە نزیک هەواری شار دروستدەکات و لە جێی نەخۆشخانەکە پرۆژەی بازرگانی دروستدەکات.
بێگومان ڕونە وەک مانگی چواردە کە کۆمپانیاکە سودێکی زۆر لە پرۆژەکەدا بەدەست دێنێ و لە بەرامبەردا کەرتی گشتیی (حوکمەتی) تەندروستی و خەڵکی شار زیانێکی زۆر دەکات و خەڵکی نەدار و کەم داهاتی شار نەخۆشخانەیەکی پڕ خزمەتی حکومەتیی نزیک لە ماڵەکانیان لەدەست دەدەن و بۆ گەیاندنی نەخۆشەکانیان دەبێت تاکسی بگرن و یا بە قەرز و پیتاک بیانبەن بۆ نەخۆشخانە تایبەتیە نزیکەکانی ناوشار. هەمو ئەوانەی دنیایان بینیوە دەزانن کە نەخۆشخانە گەورە و گرنگەکانی شارە گەورەکان لە نزیک ناوەندی شارەوە دروستکراون، باشە خۆ نەخۆشخانەی فێرکاریی سلێمانی بەنزینخانە نیە لە ترسی ئاگرکەوتنەوە نەفیی بکەیت بۆ قەراخ شار؟
ئەوە ڕاستە کە خانوەکانی نەخۆشخانەکە کۆن بون، ئە باشە بۆچی لایەنی پەیوەندیدار نوێی ناکاتەوە ؟ بۆچی وەزارەتی تەندروستیی کوردستان هەوڵ نادات لە شوێنی ئەو نەخۆشخانەیە نەخۆشخانەیەکی مۆدێرنی گەورەی وەک (شاری پزیشکی) لە بەغداد دروستبکات؟ باشە ئەی خوێندکارانی کۆلیجی پزیشکی و نەرسینگ و پەیمانگەی تەندروستی چۆن بچن بۆ هەواری شار کە چون و گەڕانەوە نزیکەی سەعاتێکی پێدەچێت؟
دەربارەی ئەم بابەتە لە ساڵی ٢٠٢١ لە سەر داوای من دانیشتنێکم سازکرد لە گەڵ فرکسیۆنی گۆڕان لە ئەنجومەنی شاری سلێمانی ، بە هەمان مەبەست بە تایبەتی سەردانی د.هەڤاڵ ئەبوبەکر پارێزگاری سلێمانی م کرد و نیگەرانیی خۆمم دەربڕی، بەڵام بەداخەوە نەیانتوانی یا ڕێگریان لێکرا یا نەیان ویست بابەتەکە بە هەند وەربگرن و سەر ئێشە بۆ خۆیان دروستبکەن و دەسەزانە کاری لەسەر بکەن و وەڵامی خەڵک بدەنەوە.
لێرەوە داوا لە وەزارەتی تەندروستی و سەرۆکی حوکمەت دەکەم نەهێڵن نەخۆشخانەی فێرکاری لە ژێر هیچ بەهانە و زۆر بەڕێگەیەک دا بە هیچ کۆمپانیایەک بفرۆشرێ، هەروەها تکایان لێدەکەم یا نوێی

بکەنەوە یا لە شوێنی دا نەخۆشخانەیەکی گەورەی مۆدێرن دروستبکەن. داوادەکەم لە ڕاگەیاندنەکان و حیزبەکانی دەرەوە و ناوەوەی پەرلەمانی کوردستان و ئەنجومەنی شاری سلێمانی و تەندروستکاران و خەڵک و کەسایەتیە کۆمەڵایەتی و ئاینی وهونەری و ئەدەبیەکانی شاری سلێمانی و کوردانی دەرەوەی کوردستان کە مژاری تاریک و تەمومژاویی نەخۆشخانەی فێرکاریی سلەیمانی بکەنە بابەتی ڕۆژ و بەدواداچونی بۆ بکەن بۆ دەرخستنی هەمو ڕاستیەکان دەربارەی ئەم نەخۆشخانەیە، وە ئەگەر دەنگۆکە ڕاست بو، بە خەباتی□کی مەدەنیی ناتوندوتیژ هەڵیوەشێننەوە و لە جێی ئەو پرۆژە سەرمایەداریە نانیشتمانی و بێبەزەییە نەخۆشخانەیەکی نوێی گەورە دروستبکەن. پێشنیازدەکەم لیژنەیەکی کارا و دڵسۆز لە حیزبەکانی ناوەوە و دەرەوەی دەسەڵاتی کوردی دروستبکرێت بۆ ڕونکردنەوە و چارەسەری کێشەکە.

هێزی بچووک، هێزی گەورە؟… زانا ڕزاق

هێزی بچووک هێزی گەورە ڕەنگە ئەو دوو چەمکە بەشێوەیەکی گشتی زۆر مانا بدات یانی بۆ هەموو بوارەکان دەشێ وێنەیەکی ئەو بوارەت لەو دوو چەمکە بۆ دروست بێت و بێتەوە یادت یان بینینیت، لەهەمان کاتدا بۆ زۆر شت بەکاربێت ،
بەڵام ئێمە لەسەر شتێک دەدوێین لەسەری دەوەستین ڕای خۆمان لەسەری دەڵێین، ئەویش هێزی بچووکی سەربازی هێزی گەورەی سەربازییە؟

یەکەمیان هێزی بچووکی سەربازی واتە ئەو هێزەی هەم لەڕووی ژمارەی سەربازی هەمیش چەک و پێداویستەکانی تری پێی دەناسرێتەوە لەهەمان کاتدا هێزی گەورەی سەربازیش ئەو هێزەیە کە لەڕووی ژمارەی سەربازی و چەک و ئامرەکانی تری پێی دەناسرێتەوە ،
لێرەدا زۆرینەی جاران وا ووتراوە کە هێزی بچووک ناتوانێ ڕووبەڕووی هێزی گەورەی سەربازی ببیتەوە چونکە ئەو مادام هێزێکی زۆرە چەکی زۆرە زۆر شتی تر ئەوا بەسەر هێزی بچووکەکە سەردەکەوێت بەڵام خۆی ئەوە ڕاست نیە، چونکە ئەقڵ و تەکتیکی سەربازی و شارەزا و خوێندنەوە و زۆر شتی تر لەو بوارە دەور دەبینن، بۆ سەرکەوتن

یان شکستی هەر یەکەیان لەهەمان کاتدا ئەگەر هێزی بچووک ئەزموونی زۆریشی شەڕدا بەرامبەر هێزە گەورەکە نەبێ لەکاتی شەڕکردن لەگەڵیدا ئەوا زۆر شارەزایی دەبێ ، ئەزموونیش پەیدا دەکات ، ئەگەریش هێزەکە گەورەکە شکستی خوارد ئەوا هێزە بچووکەکەو هێزەکانی تری جیهان لەڕووی دەروونیەوە بەرەو پێش دەچن دۆخی دەروونیان باش دەبێ، لەهەمان کاتدا دۆخی دەروونی هێزە گەورە باش نابێت ووڕەی سەربازەکانی دادەبەزێت، هەروەها هێزەکانی تری کۆمەڵگاکانیش حیسابی وەک پێشوو بۆ ناکەن لێشی ناترسن بەڵام هێزە بچووکە براوەکە هەم ئەزموونی زۆر لەشەڕەکە پەیدا دەکات هەمیش توانای سەربازانی دەزانێت هەمیش ئاستی سەربازانی لەزۆر شت بەرەو پێش دەڕوات .

لەکاتێیدا ئەگەر نموونەیەک بهێنینەوە ئەوا شتێک باس دەکەین تا ئێستا بەردەوامە کاتێک ڕوس هێرشی کرد سەرەتا دۆخی ئۆکرانیا باش نەبوو بەڵام دواتر ووردە ووردە باشبوو تا وای لێهات شارەزایی شەڕی ڕوسەکان و پلان و تەکتیکەکانی بوون، بەگومانیش لەوە ئەو دوژمنەی ڕوس سودی بۆ ئۆکرانیا گەیاندووە چونکە ئۆکرانیا دەتوانێ ئەمەی ڕوس بەرامبەری ئەواندا کردی لەشەڕەکانی تری کە هاتنە پێشی بەکاریبهێنێت بۆ هەموو شتەکانی تریش هەر ئاوا یانی جگە لە تەکتیکەکانی دەتوانێ سود لەو ئامرازانەش ببینێت کە ڕوس دژی ئەوان بەکاریهێناوە بەکاری دەهێنێت .

2022 8 23

پێت دەڵێم: تا دەخولێکیتر، ئەو وتارە دەسڕیتەوە..!... شەمامە بارەوانی

زەنگی تەلەفۆنەکەم لێدەدات،
تەلەفۆنەکە هەڵدەگرم.
فەرموو:

ئەو:
کاکە شیمالیت؟

من:
بەڵێ شەماڵم گیانە، فەرموو:
سڵاو باشیت؟

من:
سوپاستدەکەم…

ئەو:
بە توونێکی توند، دەست دەکات بە قسەکردن: بۆچی قسە بە باوکم دەڵێیت؟

من:
لە کوێ؟!

ئەو:
لە پۆستی فەیسبووک.

من:
ببوورە، بەڵام بێ زحمەت دەتوانی به دیاریکرای پێم بڵێیت:کامە پۆست و کامە جوێن؟!

ئەو:
ئەوەی گووتووتە کە باوکم کاتی خۆی عاشقی نەجواکەرەم بووە و نەجوا بوون و هۆشی هەمووی داگیرکرد بووە!

من:
جارێ با بۆت ڕاستکەمەوە، ئەوە پۆست نەبوو، بەڵکوو وتارێکم بوو لە کۆمەڵێک ڕۆژنامە و ماڵپەڕ بڵاو بووەوە.

ئینجا کوا من گووتوومە باوکتە و ناوی باوکت، یان کەسیترم هێناوە لەو وتارە؟
دواتر مەسەلەی عیشقیش بۆ قسە پێ گووتن و جوێنە؟!

ئەو:
پێت دەڵێم دەخوڵەکیتر ئەو پۆستە دەسڕیتەوە(هەڕەشە دەکات).

من:

ببوورە، بەڵام ئەوە پۆست نییە و وتارێک بوو و وەکوو گووتم: لە کۆمەڵێك ڕۆژنامە و ماڵپەڕ بڵاو بووەوەتەوە و تازە بووەتە ئەرشیف و هەرگیزیش ناسڕدرێتەوە. ئینجا بۆ بیسڕمەوە؟

ئەو:
چونکوو تۆ ناوی باوکمت هێناوە!

من:کوا و لە کوێ؟ ئینجا تۆ خۆت وتارەکەت بینیوە و خوێندووەتەوە؟

ئەو:
نا، من هەر تاقەتم نییە وتاری تۆ و هیچ شتێك بخوێنمەوە. بەڵام برادەرەکانم گوتیان.
وە تۆ بۆ قەشمەری بە باوکم دەکەیت؟(تۆزەک به بێ ڕێزییەوە دەدوێت و دەنگ هەڵد□ بڕێت).

من:
کاکە گیان من هەرگیز قەشمەری بەکەس ناکەم. تۆ پێدەچێت ڕەخنە و جوێن، تەنز و قەشمەریت لێ تێکەڵ بووبێت؟!

دواتر گووتم:من چیرۆکێکم هێناوە و لە قاڵبی تەنزدا نووسیومەتەوە و ئینجا بەراوردم کردووە لە گەڵ چیرۆکیترو بۆ مەبەستێکیتر.

ئینجا نە قەشمەری تیایە و نەیش ناوی کەسم هێناوە و نەیش هیچ.
پاشان تۆ دەتوانیت گەر لەو وتارە ناوی باوکت، یان تۆم هێناوە و خوا نەخواستە قەشمەریم پێکردوون، بڕۆیت سکاڵام لە دژ تۆمارکەیت و بمدەیتە دادگا و داوای مافی خۆت بکەیت؟

یان هەر هیچ نەبێت، من ئەوکات داوای لێبووردنت لێدەکەم.

بەڵام تۆ هەر پێت نەگووتم کوا و لە کوێی وتارەکەیا، ناوی تۆ، یان باوکتم هێناوە وسوکایەتیم پێ کردوون؟

ئەو: برادەر لە کۆمێنت دەڵێن:ئەوە لەگەڵ باوکی تۆیەتی.

من:
جا قوربان بۆ ناچیت یەخەی ئەو برادەرانەت بگریت کە لە کۆمێنت ناوی باوکت دێنن. بۆ دێیت و تێل بۆ من دەکەیت؟ من عیلاقەم چییە؟
تەنها وتارێکم نووسیوە و ناوی کەسیشم نەهێناوە و هیچ شتێکی هەڵە و نایاساییشم نەگوتووە.

ئەو:
ئاخر برادەرەکان دەڵێن: لەگەڵ باوکی تۆیەتی!

من:

جامن گووتوومە: لەگەڵ باوکی تۆمە؟
پاشان دەکرێت نیو سەعاتیتر کوڕی نادری تێڵم بۆ بکات و بڵێت:لەو پیاوە مەبەستت باوکمە؟
نیو سەعاتیتر، کوڕی جادر تێڵ بکات و هەڕەشەم لێ بکات و بڵێت:لەو پیاوەی ناو وتارەکەت، ئیلا و بیلا مەبەستت باوکی منە؟

سەعاتێک دواتر، کوڕی خدری تێلم بۆ بکات و ئەمرم بەسەردا بکات و هەڕەشەم لێ بکات و پێم بڵێت:دەخوڵەکیتر ئەو نووسینەت دەسڕیتەوە، گەرنا دواتر من دەزانم چی دەکەم.

منیش بڵێم:کوا و کەی و لە کوێ من گووتومە لەگەڵ نادری باوکی تۆ، یان جادری باوکی فلان کەس، یاخود خدری باوکی ئەویترمە؟

تۆ پێم بڵێیت:تۆ وات نەوتووە، بەڵام جیران و خەڵکی دەر ودێ و قانچە و برادەرەکانم لە کومێنت دەڵێن: کە تۆ مەبەستت لەم پیاوە ناو مەجهولەی ناو چیرۆکەکەت، لەگەڵ باوکی منتە.
باشه تۆ پێم ناڵێیت: ئەوە چ لۆژیکێکە؟!

ئەو:
من لۆژیک و فەلسەفەو مەلسەفە و زمان و قسەی قۆڕ نازانم.
پێت دەڵێم تۆ قەشمەریت بە باوکم کردووە و ناوی باوکمت هێناوە، دە خولەکیتر و زوو بیسڕەوە(دووبارە هەڕەشە دەکات).

من:
ئەوە دیسان هەڕەشه دەکەیت؟
گوێ بگرە دەنگت ڕیکۆردە. ڕووبەڕووی یاسات دەکەمەوە.
ئینجا با پێت بڵێم: نەک نیو سەعات و دەخولەك و چەندیتر، بگرە و زۆر باش دڵنیا بە، دەهەزار ساڵی تر، نە تۆ و نەهیچ کەسێک، ناتوانێت ئەو وتارە بە من بسڕێتەوە و کەس حەدی نییە ڕێ بۆمن دابنێت و بە من بڵێت: ئەوها بنووسە و ئەوە مەنووسه و چی بنووسە و چی مەنووسە و چیش بسڕەوە.

من نووسەر و ڕۆژنامە نووس و ڕەخنەگرم و لەسەر دار و بەردیش دەنووسم و هەرگیز سوکایەتیش ناکەم و چاکیش دەزانم چۆن و چیش

دەنووسم.
وە من پێڕەویش لە ئیتیکی ڕۆژنامەوانی دەکەم و قەتیش مۆڕاڵی نووسەری و ئەتەکەتی نووسین پێشێل ناکەم.
ئینجا تۆ دیاره تەنز و قەشمەریت لە تێکەڵ بووە؟!

ئەو:
پێم گووتی: من فەلسەفە و شت نازانم و ئەو وتاره بسڕەوە(هەڕەشە دیسان!).

من:
گەر نەیسڕمەوە چیدەکەیت؟

ئەو:
خۆم دوایی دەزانم چی دەکەم.

من:
ئەوە هەڕەشه دەکەیت؟ باش بەیانی وەره دادگا.
دەنگیشت ڕیکۆردە.

ئەو:
نانا هەڕەشه ناکەم(ترسێک دەیگرێت)
بەڵام ئێمە خزمین و تۆ بۆ لەسەر باوکم دەنووسیت؟
باوکم لە تەمەنی تۆ نییە و ئەوە بۆ تۆ جوان نییه.

من:
بەڵام ئایە دەزانیت فرمان بەسەرداکردن بەو زمانە زبرە و بەو تۆنە گڕە، دوان و قسەکردن لەگەڵ نووسەرێک، لە بۆ سڕینەوەی وتارێکی، کە هیچ شتێکی هەڵە و نایاسی تێدا نەگووتووە، دەچێتە خانەی هەڕەشەوە؟

ئەو:
بەڵام تۆ ناوی باوکمت هێناوە.

من:
کاکە گیان: چەند جار بیڵێم:من لە کوێ ناوی باوکتم هێناوە؟

ئەو:
هەندێک برادەر لە کۆمێنت نووسیتیان کە تۆ لەو پیاوەی ناو چیرۆکی وتارەکەت لەگەڵ باوکی منتە.

من:

من وتارەکەم نووسیوە و لێی بەرپرسم و دەزانم لە میانیدا چیم گووتووە و چۆنم نووسیوە، یان ئەو برادەرانەی کۆمێنتیان کردووە؟
ئینجا دووبارەی دەکەمەوە، کوا لەو وتارە ناوی باوکی بەڕێزتم هێناوە؟!

ئەو:
برادەر دەڵێن: لەگەڵ باوکی تۆیەتی.

من:
کەی من گووتوومە لەگەڵ باوکی تۆمە و ناوی باوکت، یان هیچ کەسێکیکەم هێناوە لە وتارەکە؟ من تەنها گووتوومە: پیاوێک و هیچیتر.

ئەو:
ئێستا پێم بڵێ: تۆ لەگەڵ باوکمی منتە، یان نا؟

من:
تۆ بە چ مافێک، کاتێک من چیرۆکێک بنووسم، دێیت و بەمن دەڵێیت: ئەو پیاوەی ناو چیرۆکەکە، کێت مەبەستە؟!

ئەو:
نا، تەنها دەمەوێ بزانم لەگەڵ باوکی منتە، یان نا؟

من:
ئەوجارە بە زمانێکی تۆزەك توند و تۆنێکی بێ منەتا نە،
پێی دەڵێم:

گوێ بگرە، من نەگووتوومە باوکتە، یان باوکمە، یان باوکی فلان کەسە و تۆش ئەو مافەت نییە و حەدیشت نییە بێیت و ئەمرم بەسەردا بکەیت و بەمن بڵێیت: وا بنووسە و چی بنووسه و چی نمەنووسه.

ئەو:
ئەی ئەو پیاوەی ناوت نەهێناوە، لەگەڵ کێتە؟

من:
کاکە من پێم گوتی: ناوی کەسێکی دیاریکراوم نەهێناوە و ئینجا من مادام ناوی کەسێکی دیاریکراوم نەهێناوە،
ئەوە لە ڕووی یاساییەوە هیچ هەڵەیەکم نەکردووە.
تەواو پەیامەکەم گەیشت؟

ئەو:
نەوەڵا.
دەی كەواتا ئەوە كێشەی خۆتە و كێشەی من نییە و من ناتوانم لەوە زیاتر ڕوونكردنەوە بدەم.

ئەو:دەی باكاتت نەگرم زیاتر.

من:كاتێكی خۆش
ئەو:خۆشتر

..
تێبینی:
ئەو تێكستە، دوای ئەوە لەدایک بوو، كە وتارێكم نووسی لەژێر ناونیشانی"لە نێوان نەجوا كەرەم و سەید قوتبدا"و لە ڕۆژنامەی(ڕێگای كوردستان) و هەر یەك لە ماڵپەڕەكانی(وتاری كورد، ڕوانگە و ڕەخنە، دەنگەكان، و قەندیل24) بڵاو بووەوە
و لە سۆشیال میدیا، ئیسلامی و كوردە بە ئیخوانبووەكانی كوردستان و بەشێک موسڵمانە بازاڕی و جوێندەرەكان (ڕێزم بۆ موسڵمانە ئازیزو بەڕێزەكان)، مەبەستم ئەو موسڵمانانەیە كە كەوتوونەتە ژێر كاریگەری گووتاری سەلەفیزم و ئیسلامی سیاسی.
دووبارە وەكوو پێشە و مۆڕاڵی هەمیشەییان بێ ئەوەی لە مەغزا و ئامانجی وتارەكە تێبگەن، سەتان سوكایەتی و جوێن و بێ ڕێزیان بۆ حەواڵەكردم.
وە دوای ئەوەش تێلێكم بۆ هات بە ژمارەیەكی نەناسراو، لە لایان كەسێكەوە(خزمێكم) لە دێیەكەمان، دێی (بارەوان)
ئەو دیالۆگەی نێوانمان دروست بوو.
كە هەر دوای ئەوە، ئەو تێكستەی لێ لە دایكبوو.

هەروەها ئەمە(ئەو دیالۆگە)چیرۆكی تیرۆرستە بكوژەكەی شەهیدی وشە(فەرەج فۆدە)مان بیردێنێتەوە، كاتێك دادوەر لە دادگا لێی دەپرسێت، بۆچی فەرەج فۆدەت تیرۆركرد؟
- بكوژ:چونكو كافربوو
-دادوەر: لەمیانی كامە كتێب لە كێبەكانیدا زانیت ئەو كافرە؟
- بكوژ: من هیچ یەكێك لە كتێبەكانیم نەخوێندووەتەوە.
-دادوەر: ئەی چۆن زانیت كافرە!؟
من خوێندەواریم نییە و نازانم بخوێنمەوەو بنووسم!

پێت دەڵێم: تا دەخولەكیتر، ئەو وتارە دەسڕیتەوە..! شەماڵ

بارەوانی
زەنگی تەلەفۆنەکەم لێدەدات،
تەلەفۆنەکە هەڵدەگرم.
فەرموو:

ئەو:
کاکە شیمالیت؟

من:
بەڵێ شەمامەم گیانە، فەرموو:
سڵاو باشیت؟

من:
سوپاستدەکەم…

ئەو:
بە توونێکی توند، دەست دەکات بە قسەکردن: بۆچی قسە بە باوکم دەڵێیت؟

من:
لە کوێ؟!

ئەو:
لە پۆستی فەیسبووک.

من:
ببوورە، بەڵام بە زحمەت دەتوانی به دیاریکرای پێم بڵێیت:کامە پۆست و کامە جوێن؟!

ئەو:
ئەوەی گووتووتە کە باوکم کاتی خۆی عاشقی نەجواکەرەم بووە و نەجوا بوون و هۆشی هەمووی داگیرکرد بووە!

من:
جارێ با بۆت ڕاستکەمەوە، ئەوە پۆست نەبوو، بەڵکوو وتارێکم بوو لە کۆمەڵێک ڕۆژنامە و ماڵپەڕ بڵاو بووەوە.

ئینجا کوا من گووتوومە باوکتە و ناوی باوکت، یان کەسیترم هێناوە لەو وتارە؟
دواتر مەسەلەی عیشقیش بە قسە پێ گووتن و جوێنە؟!

ئەو:
پێت دەڵێم دەخوڵەکیتر ئەو پۆستە دەسڕیتەوە(هەڕەشە دەکات).

من:
ببوورە، بەڵام ئەوە پۆست نییە و وتارێک بوو و وەکوو گووتم: لە کۆمەڵێك ڕۆژنامە و ماڵپەڕ بڵاو بووەوەتەوە و تازە بووەتە ئەرشیف و هەرگیزیش ناسڕدرێتەوە. ئینجا بۆ بیسڕمەوە؟

ئەو:
چونکوو تۆ ناوی باوکمت هێناوە!

من:کوا و لە کوێ؟ ئینجا تۆ خۆت وتارەکەت بینیوە و خوێندووەتەوە؟

ئەو:
نا، من هەر تاقەتم نییە وتاری تۆ و هیچ شتێك بخوێنمەوە. بەڵام برادەرەکانم گوتیان.
وە تۆ بۆ قەشمەری بە باوکم دەکەیت؟(تۆزەک به بێ ڕێزییەوە دەدوێت و دەنگ هەڵد□ بڕێت).

من:
کاکە گیان من هەرگیز قەشمەری بەکەس ناکەم. تۆ پێدەچێت ڕەخنە و جوێن، تەنز و قەشمەریت لێ تێکەڵ بووبێت؟!

دواتر گووتم:من چیرۆکێکم هێناوە و لە قاڵبی تەنزدا نووسیومەتەوە و ئینجا بەراوردم کردووە لە گەڵ چیرۆکیترو بۆ مەبەستێکیتر.

ئینجا نە قەشمەری تیایە و نەیش ناوی کەسم هێناوە و نەیش هیچ.
پاشان تۆ دەتوانیت گەر لەو وتارە ناوی باوکت، یان تۆم هێناوە و خوا نەخواستە قەشمەریم پێکردوون، بڕۆیت سکاڵام لە دژ تۆمارکەیت و بمدەیتە دادگا و داوای مافی خۆت بکەیت؟

یان هەر هیچ نەبێت، من ئەوکات داوای لێبووردنت لێدەکەم.

بەڵام تۆ هەر پێت نەگووتم کوا و لە کوێی وتارەکەیا، ناوی تۆ، یان باوکتم هێناوە وسوکایەتیم پێ کردوون؟

ئەو: برادەر لە کۆمێنت دەڵێن:ئەوە لەگەڵ باوکی تۆیەتی.

من:
جا قوربان بۆ ناچیت یەخەی ئەو برادەرانەت بگریت کە لە کۆمێنت

ناوی باوکت دێنن. بۆ دێیت و تێل بۆ من دەکەیت؟ من عیلاقەم چییە؟ تەنها وتارێکم نووسیوە و ناوی کەسیشم نەهێناوە و هیچ شتێکی هەڵە و نایاساییشم نەگوتووە.

ئەو:
ئاخر برادەرەکان دەڵێن: لەگەڵ باوکی تۆیەتی!

من:

جامن گووتوومە: لەگەڵ باوکی تۆمە؟
پاشان دەکرێت نیو سەعاتیتر کوڕی نادری تێڵم بۆ بکات و بڵێت:لەو پیاوە مەبەستت باوکمە؟
نیو سەعاتیتر، کوڕی جادر تێڵ بکات و هەڕەشەم لێ بکات و بڵێت:لەو پیاوەی ناو وتارەکەت، ئیلا و بیلا مەبەستت باوکی منە؟

سەعاتێک دواتر، کوڕی خدری تێلم بۆ بکات و ئەمرم بەسەردا بکات و هەڕەشەم لێ بکات و پێم بڵێت:دەخوڵەکیتر ئەو نووسینەت دەسڕیتەوە، گەرنا دواتر من دەزانم چی دەکەم.

منیش بڵێم:کوا و کەی و لە کوێ من گووتومە لەگەڵ نادری باوکی تۆ، یان جادری باوکی فلان کەس، یاخود خدری باوکی ئەویترمە؟

تۆ پێم بڵێیت:تۆ وات نەوتووە، بەڵام جیران و خەڵکی دەر ودێ و قانچە و برادەرەکانم لە کومێنت دەڵێن: کە تۆ مەبەستت لەم پیاوە ناو مەجهولەی ناو چیرۆکەکەت، لەگەڵ باوکی منتە.
باشه تۆ پێم ناڵێیت: ئەوە چ لۆژیکێکە؟!

ئەو:
من لۆژیک و فەلسەفەو مەلسەفە و زمان و قسەی قۆڕ نازانم.
پێت دەڵێم تۆ قەشمەریت بە باوکم کردووە و ناوی باوکمت هێناوە، دە خولەکیتر و زوو بیسڕەوە(دووبارە هەڕەشە دەکات).

من:
ئەوە دیسان هەڕەشه دەکەیت؟
گوێ بگرە دەنگت ڕیکۆردە. ڕووبەڕووی یاسات دەکەمەوە.
ئینجا با پێت بڵێم: نەک نیو سەعات و دەخولەك و چەندیتر، بگرە و زۆر باش دڵنیابە، دەهەزار ساڵی تر، نە تۆ و نەهیچ کەسێک، ناتوانێت ئەو وتارە بە من بسڕێتەوە و کەس حەدی نییە ڕێ بۆمن داب□ن□ت و بە من بڵێت: ئەوها بنووسە و ئەوە مەنووسه و چی بنووسە و

چی مەنووسە و چیش بسڕەوە.

من نووسەر و ڕۆژنامە نووس و ڕەخنەگرم و لەسەر دار و بەردیش دەنووسم و هەرگیز سوکایەتیش ناکەم و چاکیش دەزانم چۆن و چیش دەنووسم.
وە من پێڕەویش لە ئیتیکی ڕۆژنامەوانی دەکەم و قەتیش مۆڕاڵی نووسەری و ئەتەکێتی نووسین پێشێل ناکەم.
ئینجا تۆ دیاره تەنز و قەشمەریت لێ تێکەڵ بووە؟!

ئەو:
پێم گووتی: من فەلسەفە و شت نازانم و ئەو وتاره بسڕەوە(هەڕەشە دیسان!).

من:
گەر نەیسڕمەوە چیدەکەیت؟

ئەو:
خۆم دوایی دەزانم چی دەکەم.

من:
ئەوە هەڕەشه دەکەیت؟ باش بەیانی وەره دادگا.
دەنگیشت ڕیکۆردە.

ئەو:
نانا هەڕەشه ناکەم(ترسێک دەیگرێت)
بەڵام ئێمە خزمین و تۆ بۆ لەسەر باوکم دەنووسیت؟
باوکم لەتەمەنی تۆ نییە و ئەوە بۆتۆ جوان نییه.

من:
بەڵام ئایە دەزانیت فرمان بەسەرداکردن بەو زمانە زبرە و بەو تۆنە گڕە، دوان و قسەکردن لەگەڵ نووسەرێک، لە بۆ سڕینەوەی وتارێکی، کە هیچ شتێکی هەڵە و نایاسی تێدا نەگووتووە، دەچێتە خانەی هەڕەشەوە؟

ئەو:
بەڵام تۆ ناوی باوکمت هێناوە.

من:
کاکە گیان: چەند جار بیڵێم:من لە کوێ ناوی باوکتم هێناوە؟

ئەو:

هەندێک برادەر لە کۆمێنت نووسیتیان کە تۆ لەو پیاوەی ناو چیرۆکی وتارەکەت لەگەڵ باوکی منتە.

من:
من وتارەکەم نووسیوە و لێی بەرپرسم و دەزانم لە میانیدا چیم گووتووە و چۆنم نووسیوە، یان ئەو برادەرانەی کۆمێنتیان کردووە؟ ئینجا دووبارەی دەکەمەوە، کوا لەو وتارە ناوی باوکی بەڕێزتم هێناوە؟!

ئەو:
برادەر دەڵێن: لەگەڵ باوکی تێیەتی.

من:
کەی من گووتوومە لەگەڵ باوکی تۆمە و ناوی باوکت، یان هیچ کەسێکیکەم هێناوە لە وتارەکە؟ من تەنها گووتوومە: پیاوێک و هیچیتر.

ئەو:
ئێستا پێم بڵێ: تۆ لەگەڵ باوکمی منتە، یان نا؟

من:
تۆ بە چ مافێک، کاتێک من چیرۆکێک بنووسم، دێیت و بەمن دەڵێیت: ئەو پیاوەی ناو چیرۆکەکە، کێت مەبەستە؟!

ئەو:
نا، تەنها دەمەوێ بزانم لەگەڵ باوکی منتە، یان نا؟

من:
ئەوجارە بە زمانێکی تێزێك توند و تەنێکی بە منەتانە،
پێی دەڵێم:
Shamal Ismael Kareem
گوێ بگرە، من نەگووتوومە باوکتە، یان باوکمە، یان باوکی فلان کەسە و تۆش ئەو مافەت نییە و حەدیشت نییە بێیت و ئەمرم بەسەردا بکەیت و بەمن بڵێیت: وا بنووسە و چی مەنووسه.

ئەو:
ئەی ئەو پیاوەی ناوت نەهێناوە، لەگەڵ کێتە؟

من:
کاکە من پێم گوتی: ناوی کەسێکی دیاریکراوم نەهێناوە و ئینجا من

مادام ناوی کەسێکی دیاریکراوم نەهێناوە،
ئەوە لە ڕووی یاساییەوە هیچ ه□□ی□کم نەکردووە.
تەواو پەیامەکەم گەیشت؟

ئەو:
نەوەڵا.
دەی کەواتا ئەوە کێشەی خۆتە و کێشەی من نییە و من ناتوانم لەوە زیاتر ڕوونکردنەوە بدەم.

ئەو:
دەی باکاتت نەگرم زیاتر.

من:
کاتێکی خۆش
ئەو:
خۆشتر

..
تێبینی:
ئەو تێکستە، دوای ئەوە لەدایک بوو، کە وتارێکم نووسی لەژێر ناونیشانی"ل□ ن□جوان نەجوا کەرەم و سەید قوتبدا"و لە ڕۆژنامەی(ڕێگای کوردستان) و هەر یەك لە ماڵپەڕەکانی(وتاری کورد، ڕوانگە و ڕەخنە، دەنگەکان، دابڕان و قەندیل24) بڵاو بووەوە
و لە سۆشیال میدیا، ئیسلامی و کوردە بە ئیخوانبووەکانی کوردستان و بەشێک موسڵمانە بازاڕی و جوێندەرەکان (ڕێزم بۆ موسڵمانە ئازیزو بەڕێزەکان)، مەبەستم ئەو موسڵمانانەیە کە کەوتوونەتە ژێر کاریگەری گووتاری سەلەفیزم و ئیسلامی سیاسی.
دووبارە وەکوو پێشە و مۆڕاڵی هەمیشەیيان بێ ئەوەی لە مەغزا و ئامانجی وتارەکە تێبگەن، سەتان سوکایەتی و جوێن و بێ ڕێزیان بۆ حەواڵەکردم.
وە دوای ئەوەش تێلێکم بۆ هات بە ژمارەیەکی نەناسراو، لە لایان کەسێکەوە(خزمێکم) لە دێیەکەمان، دێی (بارەوان)
ئەو دیالۆگەی نێوانمان دروست بوو.
کە هەر دوای ئەوە، ئەو تێکستەی لێ لە دایکبوو.

هەروەها ئەمە(ئەو دیالۆگە)چیرۆکی تیرۆرستە بکوژەکەی شەهیدی وشە(فەرەج فۆدە)مان بیردێنێتەوە، کاتێك دادوەر لە دادگا لێی دەپرسێت، بۆچی فەرەج فۆدەت تیرۆرکرد؟

-بکوژ:چونکو کافربوو
-دادوەر: لەمیانی کامە کتێب لە کێبەکانیدا زانیت ئەو کافرە؟
-بکوژ: من هیچ یەکێك لە کتێبەکانیم نەخوێندووەتەوە.
-دادوەر: ئەی چۆن زانیت کافرە!؟
من خوێندەواریم نییە و نازانم بخوێنمەوەو بنووسم!

دیســـان تۆ… شیعـــری / نەوزاد بەندی

کە باران هات پێی ئەڵێم ،

هەرچی کردووە ،

لەگەڵ خۆی بمبا ..

دڵنیام لە ڕێ ، ئەتبینم ..

کە بەفر هات پێی ئەڵێم ،

هەرچی کردووە ،

لە حەوشەکەمان خێم□ یەک هەڵبا ،

دڵنیام لەوێ ، ئەتبینم ..

تۆ ..

لەناو باران و

بەفر و

درەخت و

شەقامە پاک و

ماکیاجکراوەکانای ..

تۆ ..

لەناو شیعر و

چیرۆک و

فیلم و

دراما هەست بزوێن و

پڕ لە دابـڕانەکانی